

BIOGRAMY

Słownik zawiera krótkie informacje o najważniejszych postaciach wymienianych w tekstach. Nie uwzględniam, tj. nie powtarzam, informacji o autorach, których teksty są tu cytowane.

A

Al-'Abbās, (zm. 653) stryj proroka Mahometa, kupiec. Przyjął islam już po emigracji muzułmanów do Medyny.

Abū Bakr zwany Aṣ-Ṣiddīq „Prawdomówny” (zm. 634) przyjaciel i najbliższy współpracownik Proroka. Jego córką 'A'isza była żoną Mahometa.

Abū Ḥanīfa, Nu'mān Ibn Thābit (699–767), prawnik i teolog. Uważa się go za założyciela hanafickiej szkoły prawa (madhhabu).

Abū Jūsuf, Ja'qūb Ibn Ibrāhīm (zm. 798), prawnik hanaficki. Uczestniczył w tworzeniu prawnych podstaw kalifatu za pierwszych Abbasydów. Był doradcą kalifa Hārūna ar-Raszida. Pełnił funkcję kadięgo. Jest autorem pierwszego dzieła o systemie podatkowym islamu: Kitāb al-charādż (Księga dochodów).

‘Adī Ibn Ḥātīm z plemienia Aṭ-Ṭayyi’ (stąd przydomek: Aṭ-Ṭā’ī), zm. 688, towarzysz proroka Mahometa, syn poety Ḥātima aṭ-Ṭā’iego. Podobnie jak ojciec był chrześcijaninem. W 630 r. przyjął islam i uczestniczył w pierwszych podbojach arabskich. Jest przekazicielem wiarygodnych hadisów.

‘Ā’isza (zm. 678), córka Abū Bakra, trzecia i najmłodsza żona proroka Mahometa. Odegrała ważną rolę w islamie, zwana Matką Wiernych (Umm al-Mu’minīn).

‘Alī Ibn Abī Ṭālib (zm. 661), brat stryjeczny Proroka, czwarty kalif sprawiedliwy, eponim szyizmu.

Ata Türk „Ojciec Turków” tak nazywa się twórcę współczesnej Turcji Mustafę Kemala (1881-1938).

Al-Auzā’ī, ‘Abd ar-Raḥmān: prawnik i maḥaddith, twórca własnego madhhabu. Uczeń Al-Auzā’iego – Al-Fazārī – upowszechnił jego idee dotyczące koncepcji *sijar* i *dżihadu*.

C

Chālīd Ibn al-Walīd, Abū Sulajmān, zm. 642, towarzysz (ṣaḥābī) Proroka Mahometa, wybitny wojownik, dowódca armii arabskich podczas pierwszych podbojów. Należał do kurajczyckiego rodu Banū Machzūm. Początkowo był przeciwnikiem Proroka (np. w bitwie pod górą Uhūd). W roku 629 przyjął islam i przejął dowództwo w bitwie o Mu’tę. Uratował wówczas wojska muzułmańskie przed całkowitą klęską, za co prorok miał mu nadać przydomek „Miecz Islamu” (Sajf al-Islām). Największą sławę przyniosły mu pierwsze arabskie wypady na Mezopo-

tamię i Syrię za pierwszych dwóch kalifów Abū Bakra i ‘Umara. Umarł w syryjskim Ĥimsie w 642 r¹.

I

Ibn al-‘Abbās, ‘Abd Allāh, (zm.688), brat stryjeczny Proroka. Zasłynął jako egzegeta Koranu i autor licznych przekazów z życia Mahometa.

Ibn Ḥanbal (zm. 855) prawnik, eponim szkoły hanbalickiej uważanej za najbardziej konserwatywną.

Ibn al-Mādžišūn, ‘Abd al-Malik (zm. 780) prawnik, kolega i rywal Mālīka Ibn Anasa w Medynie. Uchodzi za autorytet szkoły malikickiej.

Ibn al-Qajjim al-Dżauzija (zm. 1350), damasceńczyk, prawnik szkoły hanbalickiej, uczeń i współpracownik Ibn Tajmijji. Autor licznych dzieł w tym *Zād al-ma‘ād fi hadj chajr al-‘ibād* – Zaopatrzenie na powrót, czyli nauczanie najlepszego ze sług, a także *Aḥkām ahl adh-dhimma* (Zasady dotyczące ludów chronionych).

Ibn Tajmijja (zm.1328), prawnik i teolog hanbalicki.

Ibn ‘Uthmān, ‘Abd Allāh (zm. 693), syn kalifa ‘Uthmāna, jeden z towarzyszy Proroka, autorytet w przekazywaniu hadisów.

‘Ikrima Ibn ‘Amr (zm. 634?) towarzysz (ṣaḥābī) proroka Mahometa, uczestnik bitwy pod Badrem i podboju Syrii.

¹ Klaus Klier, *Ḥālid und ‘Umar: quellenkritische Untersuchung zur Historiographie der frühislamischen Zeit*, Berlin 1998.

M

Mālik Ibn Anas (zm.) prawnik.

S

Saḥnūn (zm. 854) malicki prawnik z Al-Qajrawānu, autor autorytatywnego zbioru prawa malickiego pt. Al-Mudawwana (Kodeks).

T

Ath-Thaurī, Abū ‘Abd Allāh Sufjān (zm. 778) prawnik, maḥaddith (osoba zajmująca się gromadzeniem i analizą hadisów) i asceta. Uważa się go za twórcę madhhabu, który jednak nie przetrwał. Reprezentował pogląd, że dżihad jest obowiązkowy jedynie jako walka obronna.

At-Tirmidhī (zm. 892), Abū ‘Īsā Muḥammad Ibn ‘Īsā, jeden z sześciu autorów kanonicznych zbiorów hadisów (zwanym *al-kutub as-sitta* – „sześć ksiąg”). Pochodził z Termezu w Azji Środkowej (w dzisiejszym Uzbekistanie). Podróżował po Bliskim Wschodzie, umarł w rodzinnym mieście. Jego zbiór zatytułowany *Al-Dżāmi‘ aṣ-Ṣaḥiḥ* (Zdrowy, tj. autentyczny, zbiór) zawiera 3956 hadisów.

U

‘Umar Ibn al-Chaṭṭāb (zm. 644) drugi kalif sprawiedliwy, wybrany po śmierci Abu Bakra w 634 r. Rozpoczął na szeroką skalę podboje. Zdobyl m.in. Jerozolimę i Aleksandrię. Nosił przydomek Al-Fāruq (aram. Zbawca).

Umm Hāni’ (zm.) – córka kalifa ‘Alego Ibn Abī Ṭāliba.

‘Uthmān Ibn ‘Affān (zm. 656) wywodził się z rodu Umajjadów. Wcześniej przyjął islam wbrew poglądom swojego rodu, a zwłaszcza Abū Sufyāna, który zwalczał Proroka. ‘Uthmān wybrano na trzeciego kalifa w 646 roku. Podjął dzieło spisania tekstu koranicznego. Został zamordowany, a jego śmierć była przyczyną wybuchu pierwszej wojny domowej znanej w islamie jako fitna.